

деспотическо правителство не е могло да съществува безъ помощъ на интелектуаленъ элементъ, какъвто тѣ нѣмали. Затова постепенно е възникнало — рѣдъкъ примѣръ въ историята — уподобление на вѣротърпимостъ посрѣдъ систематизирана теория за звѣрства и грабежи. Много нѣщо въ живота на християнитѣ било милостиво запазено, много отъ правителственитѣ функции били прѣдоставени на епископитѣ. Въ Цариградъ била привлѣчена грѣцката раса, която попѣлвала недостига отъ умственъ элементъ у турцитѣ. Националното ни духовенство било замѣнено съ фанарьотско, което не закъснѣло да наложи рѣжка на националната ни просвѣта. И така турската тирания подпомогната и отъ духовното иго на едно чуждо по националностъ и пълно съ коварство духовенство — грѣцкото, не се задоволяваше вече само съ своята потисническа и разрушителна роль. Тя, тиранията, се устреми, окончателно да унищожи българското племе на Старопланинския полуостровъ и за тая цѣль пусна всички срѣдства, които можеха да ѝ продиктуватъ жестокостта, коварството и безумието . . . . Въ края на миналото столѣтие българскитѣ народъ изглеждалъ е съвършено погубенъ; него възродилъ гѣрмѣтъ на руското орѣжие, който почналъ да оглашава въ началото на 19 вѣкъ брѣговетѣ на нижния Дунавъ. Българскитѣ народъ, въодушевенъ отъ правотата на своето дѣло и кърменъ постоянно съ надеждата, че неговата злочеста сѣдба ще покърти единъ день великата негова по племе и вѣра сестра — Русия — тоя поробенъ и безправенъ народъ, къмъ края на миналия вѣкъ, започна вече стремително да изказва своето негодуване срѣщу непоносимото робство съ открити и смѣли протести, и дори съ смутове, които